

СОЦИАЛНА ФОНДАЦИЯ „ИНДИ РОМА 97“

проект „Аз решавам - ефективно гражданско участие чрез пилотен механизъм за устойчиво партньорство с гражданството на областно ниво“

ДОКЛАД

ОТНОСНО РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИ ФОКУС ГРУПИ С ГРАЖДАНИ И ОБЩИНСКИ СЛУЖИТЕЛИ –ДЕЙНОСТ 1 ПО ПРОЕКТА

Изследването, което представяме с настоящият доклад, бе проведено в рамките на **Дейност 1 - Извършване на проучвания, анализи и препоръки за работата на Областна администрация – Пловдив** на проекта **„Аз решавам - ефективно гражданско участие чрез пилотен механизъм за устойчиво партньорство с гражданството на областно ниво“**

Съгласно разписаните дейности по проекта, бе предвидено т.нар. качествено проучване – чрез метода фокус групи - сред служителите в общини от Пловдивска област и сред граждани за техните познания и отношения с Областна администрация, както и нагласи и очаквания от гражданското общество. Задачата на проучванията е обобщената информация от дискусиите във фокус групите да проследи евентуална промяна в нагласите, оценките и доверието сред обществеността в бъдещ период от време, както и за предприемане на конкретни корекционни мерки в дейността на институцията.

Най-напред бяха определени общините , в които да се проведат фокус групи с общински служители, а след това и гнездата, от които по случаен метод да се подберат граждани , които, обаче, са с определен профил. И така избраните общини бяха Брезово, Куклен и Раковски, а групите граждани бяха от Пловдив, Розино и Куклен - за да имаме представа за отношението и познанията в големия град, където е самата Областна администрация, малък недалечен град и възможно най-отдалеченото, но доста голямо село – Розино.

Беше изготвено ПРИМЕРНО РЪКОВОДСТВО – СЦЕНАРИЙ по който да се проведат двата типа фокус групи.

Основните положения в него бяха следните:

ПРИМЕРНО РЪКОВОДСТВО

за провеждане на фокус група с представители на ИНСТИТУЦИИ (общини) и с граждани

ОБСТАНОВКА:

Осигурени спокойна, изолирана зала, „кръгла маса“, кафе, напитки, соленки...

Социолозите правят кратко представяне на проекта „Аз решавам - ефективно гражданско участие чрез пилотен механизъм за устойчиво партньорство с гражданството на областно ниво“

Представени са целта на проучването и начина на събиране на информация, конфиденциалността при използване на данните.

Представи се начина на провеждане на фокус-групата: времетраене, записки/запис, възможност за отказ да се отговори на въпрос, възможност за отказ от продължаване на интервюто и др. Фокус-групите служат и като форум за изказване на лични мнения, тревоги и опасения, за обсъждане на спорни интереси между участниците, както и за определяне на потенциалните полета на съвместно действие.

Представяне на респондените: всеки представя позицията, която заема, опит в сферата, опит в процеса на анализиране и планиране на политики и др.

Основни теми на обсъждането

Представят се основните теми на дискусиата, а именно:

Първата тема е за степента на общо познаване работата на Областна администрация (Всички участници се подканят да споделят личното си мнение, отговорите се записват и дискутират.)

- Втора тема - предпочитаните форми на контакт между служителите на общинска и областна администрации.

- Трета тема - участието в разработване или реализиране на областните стратегии- (Примерен въпрос: „В обсъждането или прилагането на кои областни стратегии/планове сте участвали?“) . Конкретно се поставят допълнителни въпроси, при наличие на съответен опит у респондентите, относно:

1/ Стратегия за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021 – 2030 година

2/ Стратегия за интегриран и устойчив туризъм на област Пловдив 2019-2027г.

3/ Стратегия за развитие на социалните услуги в област Пловдив 2016–2020г.

4/ Стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците 2021-2023г.

5/ Стратегия за подобряване безопасността на движението по пътищата на Област Пловдив

6/ Областна стратегия за развитие на област Пловдив 2014-2020г.

7/ Програма за намаляване риск от бедствия/аварии

8/ Програма за енергийна ефективност

- Четвърта тема - обсъждане на **основните проблеми** пред областта.

- Петата тема е основният въпрос – за гражданското участие, чува ли се гласът на гражданите, какво може да се направи за по-добрата обратна връзка и др.

- Шестата тема е продължение на петата - нормативната база и реални възможности за гражданско участие при реализиране на регионалните политики и в процеса на наблюдение на Областните стратегии за развитие, програмите,

планове за общинско развитие и др. Какви конкретни алгоритми има в общината за партньорство с гражданите и гражданските организации.

- Седмо – основни регламентирани форми на гражданско участие и допълнителни подходи.

- Осмо – причини за ниско гражданско участие (недоверие, формално провеждане и т.н.)

- Девето – препоръки за работата на Областна администрация с граждани и общини.

Десето - допълнителни, свободно възникнали теми по предложение на участниците.

Заключителна част

На всеки участник се дава възможност да оцени по скала от 1 до 5 степената и ефективността на гражданското участие. На участниците се дава възможност да допълнят нещо, по темите или да зададат въпроси. Оповестяват се новите идеи и предложения.

Социолозите благодарят на всички за сътрудничеството и изказаните становища. Отбелязва се, че интересуващите се от резултатите от цялото проучване ще имат възможност да ги видят след месеца.

Допълнителни указания:

Дискусии във фокус групите

Фокус-групите служат и като форум за изказване на лични мнения, тревоги и опасения, за обсъждане на спорни интереси между участниците, както и за определяне на потенциалните полета на съвместно действие. Груповите дискусии дават възможност и за кръстосана проверка (cross-check) на информацията, която е била събрана посредством други техники и могат да се използват, за да се осигурят по-разнообразни и надеждни резултати. Ключовите фактори за успех на груповите дискусии са следните:

Изследователските задачи трябва да бъдат трансформирани в серия от въпроси, на които трябва да се даде отговор и които трябва да се обсъдят по време на дискусиата. Той обаче има отворен характер и не е целесъобразно да се изготвя формализиран въпросник, който да се чете на респондентите. Необходимо е да се проявява гъвкавост при реализацията на предварителния сценарий, за да не се ограничава и формализира дискусиата. Много важно е да се изслушват с разбиране участниците в обсъждането и да се създадат условия за свободна и непринудена обмяна на мнения

Избор на участници

При подбора може да се следват две стратегии в зависимост от темата и целта на дискусиата. При едната стратегия съставът на фокус групите може да се определи въз основа на общи характеристики на участниците /например – експерти, безработни, самотни майки. Чрез този метод се установяват типичните нагласи и ориентации на участващите по отношение на разисквания въпрос. При втората стратегия стремежът е да бъдат представени различни социални

позиции и различни гледни точки – например, представители на различни слоеве от социално слаби хора.

За целите на проекта е подходяща първата стратегия, при фокус групи със служители, и втората – при групите с граждани.

Основна фигура във фокус групите е **водещият на дискусиата**. Добрият модератор трябва да осигури възможност на всеки участник да изразява свободно, без притеснение и без оказване на натиск своите възгледи, идеи, опасения и несъгласия с останалите участници. Водещият контролира груповите влияния, внушения и натиск, за да се избегне доминирането на един или няколко участника върху хода на дискусиите, което може да ограничи приноса на останалите. Разговорът се разгръща по основните теми и въпроси, набелязани предварително от изследователя, като целта на модератора е да разграничи различните становища, оценки и практики на участниците. В заключителния етап на дискусиата стремежът е точно обратният – да се намерят единни становища и оценки, които да се споделят от всички като се оценят потенциалните възможности за постигане на консенсус. Те могат да бъдат на базата както на мнения, споделени от участниците, така и на предложения на водещия – предварително зададени от изследователския екип. Тази възможност, която дава методът на груповите дискусии – изработване на консенсус между различни социални позиции – го прави особено ценен и предпочитан при оценката на публични политики, програми и проекти..

Анализ и интерпретация на резултатите

Резултатите от дискусиите във фокус групите трудно се поддават на квантифициране. Продуктивният анализ изисква да бъдат обхванати всички оценки, твърдения, наблюдения или възражения по всяка тема. Когато се представят получените коментари по време на дискусиата, не е достатъчно те да бъдат буквално повторени, а трябва да бъдат разгледани в цялостния контекст на изводите и следствията, до които водят по отношение на изследвания проблем.

Участниците бяха активни по време на фокус групите, проявяваха интерес към дискутираните теми, изслушваха се взаимно и се ангажираха с успешното провеждане на фокус групите, което при студентите по социология в ЮЗУ може да бъде обяснено с характера на изучаваната специалност и желанието им да станат добри изследователи., а в другите два университета – от предизвикания интерес към тематиката и желанието да представят добре университетите си. Активността беше с различна честота у отделните участници, като варираше от желанието за доминиране на дискусиата от едни и по-голяма пасивност на други. С намесата на модератора всеки от участниците имаше равно време за изказване и се стимулираше толерантността към различни гледни точки. Като цяло до сблъсък на мнения и неочаквани ситуации не се стигна. Това може да се обясни с факта, че бъдещите социолози се отъждествяват с изследователи и знаят, че плавното протичане на фокус групата е от значение за успешното ѝ провеждане, а

при другите специалности – от предизвикания интерес от участие в изследването. Повечето участници се изказваха поотделно и толерантно към мненията на другите участници и рядко се стигаше до сблъсък на мнения. Но имаше и опити за групови дискусии по някои от темите, като по-голяма активност в споровете проявяваха определени участници.

Дискусионни акценти

ТЕМА 1 – ПОЗНАНИЯ ЗА ДЕЙНОСТТА НА ОБЛАСТНА АДМИНИСТРАЦИЯ

От проведените 6 дискусии по темата най-общо могат да бъдат изведени следните констатации:

- При гражданите – очаквано – степента на познание за дейностите на Областна администрация е много ниска. Между участниците се водеха – и в трите групи, дори и в пловдивската – обсъждания с нелепи твърдения – например, че областната администрация е подчинена на кмета (от групата в Куклен) или че областния управител има, есетсвено, по-голям бюджет от този на Община Пловдив, но не е ясно за какво го ползва – и така нататък.
 - Интересно, че въпреки нищожните си познания, близо половината дискутиращи граждани имаха високо самомнение относно „разбирачеството“ им по темата за областната управа. (Донякъде обратно бе при общинските служители – макар половината от тях да имаха добри познания, а другата половина – известни, те, общо взето, не надценяваха информираността си относно работата на ОА.)
 - Оказва се, и това е логично, че ниската степен на познание сред гражданите се дължи на това, че почти никой от тях не бе имал работа директно или индиректно с Областна администрация. Общо в трите фокус-групи се намериха петима човека с известен опит от контакт с ОА и те даваха често тон за оформянето на някакво условно „общо мнение“ след дискусия в съответната група. (При подбора държахме да има поне по 2-ма души в трупата с опит от контакти с ОА.) Впрочем, от представителното изследване с граждани виждаме, че само 4% са запознати с функциите и отговорностите на Областната администрация, но пък 30% смятат, че са запознати „донякъде“.
 - Общинските служители бяха по-предпазливи в дискусиите – тези, които не бяха сигурни в себе си, се въздържаха да изказват нелепи предположения за дейностите и отговорностите на ОА.
 - Като цяло и в двата вида групи се наложи общото становище, че самата Областна администрация нищо не прави – а трябва да прави – за комуникиране и разпространение на информация за работата си.
- Втората тема - предпочитаните форми на контакт между служителите на общинска и областна администрации и гражданите.
- П.П от Пловдив бе много доволен от вниманието и отношението, което са показали служителите при личното му посещение в седалището на ОА. Но все пак повечето предпочитаха контакт през е мейл или телефони, като държаха да се обогати още повече страницата на ОА, от която да е по-ясно какво и как могат да получат като услуга гражданите.

- За разлика от гражданите, общинските служители държаха на повече от една форма на контакт с областната администрация. Сред препоръките им челно място заемаха желанията по-често служителите от областта да идват на място, за да „почувства“ проблемите, които се решават.

Третата тема бе за сътрудничеството с гражданите, за гражданското участие. Според служителите техните общини работят добре и активно с гражданите, но това изобщо не може да се каже за областта .

П. Петров (Община Брезово): В Закона за регионалното развитие са предвидени нормативни предпоставки за осигуряване на гражданско участие в управлението. Така, че нормативната база е налице, тя се прилага и на практика. На практика всички планове, стратегии които приема общината се съгласуват с гражданите, като им се дава срок да се запознаят с материята. Осигурени са информираност и публичност на процесите на планиране и програмиране, финансиране, изпълнение, наблюдение и оценка в областта на интегрираното регионално и местно развитие.

- Четвъртата тема - участието в разработване или реализиране на областните стратегии (за служителите) или познаването им (за гражданите).

Във всяка от трите фокус групи със служители имаше хора, които са участвали в изработването на една или друга стратегия или областен план.

Ст. Малешкова (Брезово): Конкретно аз съм участвала в обсъждането и създаването на Стратегията за развитие на социалните услуги в Област Пловдив 2016-2020 г., като събрах и предоставих необходимата информация за община Брезово

ПРЕПОРЪКИТЕ към Областна администрация от гражданите бяха относно:

- По-добра информация и по-актуална на интернетния сайт на Областна администрация
- Служителите да бъдат по-усмихнати и позитивни

По петата тема - обсъждане на **основните проблеми** пред областта - хората бяха най-разговорливи. Те буквално се надпреварваха да ни убеждават, колко много и колко големи и брადясаи проблеми има техният край (разбира се, тук най-малко се извяваха хората от Пловдив...)

Инфраструктурата, и здравеопазването, и околната среда и замърсяването бяха основните проблеми – но веднага сред тях бе поставен и проблема за демократичността на институцията, за желанието наистина гражданството да бъде не само питано, но и слушано от властите.

Фокус групите навсякъде преминаха успешно с висока степен на активност от страна на участниците.

От проведените 6 дискусии по темата най-общо могат да бъдат изведени следните констатации:

- Нивото на познание е недостатъчно и в двата типа участници във фокус групите –граждани и служители;
- Участието на служители в разработването на стратегии е било стимулирано, но в повечето случаи е било твърде формално, техни предложения често не се взимат предвид в крайния документ;
- Служителите проявяват определено разбиране относно необходимостта от гражданско участие в работата. Те са готови може би две трети от тях – да участват в общи дискусии и разработки с гражданите. Но участниците в трите групи – граждани – бяха по-скептични. Те не виждаха много къде ще бъде подходящо да се включат граждани, а също и дали ще има интерес за това у хората. Дадоха се интересни доводи в подкрепа на тази теза.

Завършекът бе винаги с пожелания за по-чести такива диспути с разнообразни участници (отнася се до гражданите – участници в групите).

Социологически екип в СФ ИНДИ РОМА 97